

Møtedato: 29. september 2021
Deres ref: Vår ref:

Saksbehandler
Tove Klæboe Nilsen/

Dato:
18.09.2021

Styresak 115-2021 Forskningsaktiviteten i foretaksgruppen, oppfølging av styresak 55-2021

Formål

Formålet er å oppdatere styret med tall for ressursbruk og aktivitet for 2020, som ikke var klare da styret fikk forelagt *styresak 55-2021 Forskningsaktiviteten i foretaksgruppen 2020, oppfølging av styresak 15-2016* (styremøte 26. mai 2021).

Bakgrunn

Det vises til *styresak 55-2021 Forskningsaktiviteten i foretaksgruppen 2020, oppfølging av styresak 15-2016* (styremøte 26. mai 2021). Styret fattet følgende vedtak:

- 1. Styret i Helse Nord RHF tar informasjonen om forskningsaktiviteten i foretaksgruppen 2020 til orientering.*
- 2. Styret ser at det er varierende resultater innen forskningsaktivitet i foretaksgruppen, og ber adm. direktør sørge for et tilstrekkelig fokus på RHF-ets videre arbeid med tiltak for å stimulere til forskning i alle helseforetak i regionen.*
- 3. Styret ber om en oppdatert sak om ressursbruk og aktivitet sammenlignet med øvrige regioner, når helsemålingen fra Helse – og omsorgsdepartementet er offentliggjort.*

Til grunn for informasjonen i saken er Helse- og omsorgsdepartementets forskningsmåling for 2020, nasjonal ressursmåling fra 2019 fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning, samt egne budsjettall. I tillegg vises til RHF-enes rapport for 2020 som viser faglig aktivitet for 2020.

Oppfølging av styresak 55-2021 – vedtakets punkt 2

Det vises til vedtaket i *styresak 55-2021 Forskningsaktiviteten i foretaksgruppen 2020, oppfølging av styresak 15-2016* ovenfor og vedtakets punkt 2. Vedtaket er fulgt opp gjennom å ha fokus på å stimulere til forskning i alle helseforetak i regionen, gjennom implementering av ny strategi for forskning og innovasjon i Helse Nord (jf. Styresak 54-2021 Strategi for forskning og innovasjon i Helse Nord 2021-2025 (styremøte 26. mai 2021)). Tiltakene i strategien gjelder også alle helseforetakene, da de i stor grad er rettet mot rammebetingelser i institusjonene.

Eksempler på RHF-ets arbeid i 2021 er:

- I henhold til ny forskningsstrategi og vedtak i samarbeidsorganet med universitetene er det lyst ut søknadstypen KlinReg – regionalt samarbeid innen pasientnær klinisk forskning og/eller helsetjenesteforskning – for 2022. Dette innebærer finansiering av større prosjekter der minst tre institusjoner må delta, hvorav ett av dem må være ett av de mindre helseforetakene i regionen.

- Helse Nord RHF er særlig oppmerksom på viktigheten av informasjon ut til alle helseforetak i forbindelse med utlysning av forsknings- og innovasjonsmidler.
- Opprettholdelse av regionalt forskningsledernetverk, der forskningssjefene eller tilsvarende i hvert helseforetak deltar i nettverksmøter sammen med forskningsledelsen i Helse Nord RHF, for å diskutere satsinger, implementering av strategien, og saker helseforetakene måtte være opptatt av. Nettverket fungerer som en gjensidig samarbeids- og læringsarena.
- Flere helseforetak arrangerer egne forskningsdager eller interne forskningskonferanser, og høsten 2021 vil RHF-et bidra med innlegg på samlinger både i Finnmarkssykehuset og Helgelandssykehuset.
- Helse Nord satsing med brukere som erfaringskonsulenter i forskning ble implementert i januar 2021. Brukerne er opptatt av både å fremme forslag til satsinger, og at pasientene i hele regionen har rett til deltakelse i forskning.

Oppfølging av styresak 55-2021 – vedtakets punkt 3

Det vises til vedtaket i *styresak 55-2021 Forskningsaktiviteten i foretaksgruppen 2020, oppfølging av styresak 15-2016 ovenfor og vedtakets punkt 3.*

Aktivitet

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) publiserer årlige nasjonale målinger og forskningsstatistikk for foregående år, i juni/juli hvert år. 2020-målingen var klar 7. juni 2021, og er lagt ut på departementets nettsider. Denne inneholder poengfordeling for 2020, for hver region samlet sett og detaljert for hvert helseforetak. Det er andre året at indikatoren for kliniske behandlingsstudier («KBS»-poeng) er med i beregningene, og den teller 15% av total poengsum.

Poengsammensetning	Vekting
Forskningspoeng (sum av <i>publiseringspoeng</i> som er avlagte doktorgrader, ulike publikasjoner og <i>finansieringspoeng</i> for innhentede midler fra EU og Forskningsrådet)	85%
KBS-poeng (poeng for kliniske behandlingsstudier, både antall studier og antall pasienter i studier)	15%
Sum	100%

Tabell 1: HODs måling viser treårssnittet for total poengfordeling mellom regionene (prosentandel fordeling mellom regionene):

Prosentfordeling	2018-2020	2017-2019	2016-2018
Helse Sør-Øst RHF	61,37	62,2	62,7
Helse Vest RHF	19,21	18,5	18,7
Helse Midt-Norge RHF	11,87	11,7	10,9
Helse Nord RHF	7,55	7,7	7,7
	100	100	100

Treårssnittet for alle poeng legges til grunn for resultatbasert tildeling av midler (70% av det øremerkede tilskuddet til forskning) over statsbudsjettet for 2022. Poengene har altså økonomiske konsekvenser for RHF-et. Det gjør ikke store utslag på budsjettet, men er et incentiv til endret og økt aktivitet, og også noe økt tildeling over statsbudsjettet. Poengene uttrykker hva som er status for aktiviteten for forskning i vår region, slik det måles i HODs poengberegning.

Følgende resultater kan leses ut av målingen for Helse Nord for 2020:

- Vår region har en svak nedgang i poengfordelingen
- Det er liten endring i publiseringspoengene.
- Endringene kan nesten utelukkende relateres til resultatene for indikatoren for eksterne inntekter, dvs. finansieringspoengene. Helseforetakene i andre regioner innhenter mer midler fra Forskningsrådet og EU, relativt sett, enn våre helseforetak.
- Helse Nord har en oppgang i finansieringspoeng i 2020, men siden det er treårssnittet som teller, utjevnes dette i totalt resultat.
- Det er en liten nedgang på KBS-indikatoren fra 2019 til 2020. Antallet studier våre helseforetak deltar i går svakt opp, antallet studier helseforetakene selv koordinerer går ned, og antall rekrutterte pasienter inn i pågående studier går ned.

Nedenfor presenteres tallene for finansieringspoengene, og KBS-poengene, nærmere.

Tabell 2: HODs måling viser siste tre års resultater for finansieringspoeng, det vil si poeng for å innhente eksterne forskningsinntekter fra EU og Forskningsrådet:

Finansieringspoeng i Helse Nord	2020	2019	2018
Senter for klinisk dokumentasjon og evaluering (SKDE)	0	0	0
Helse Nord RHF	0	0	0
Helse Finnmark HF	0	0	0
Universitetssykehuset Nord-Norge HF	36,7	15,518	94,551
Nordlandssykehuset HF	1,96	4,258	2,826
Helgelandssykehuset HF	21,5	0	0
Valnesfjord Helseportssenter	1,666063	0	0
Sykehusapoteket Nord HF	0	0	0

Poengfordeling pr region

Helse Sør-Øst RHF	657,901951	634,924	528,473
Helse Vest RHF	173,979031	96,91	54,907
Helse Midt-Norge RHF	14,997	3,423	11,423
Helse Nord RHF	61,826063	19,776	97,377

Prosentvis fordeling pr region

Helse Sør-Øst RHF	72,40 %	84,09 %	76,35 %
Helse Vest RHF	19,15 %	12,84 %	7,93 %
Helse Midt-Norge RHF	1,65 %	0,45 %	1,65 %
Helse Nord RHF	6,80 %	2,62 %	14,07 %
TOTALT	100 %	100 %	100 %

Tabell 3: Nøkkeltall for Kliniske behandlingsstudier ¹(KBS), 2019-2020:

	Antall KBS		Antall pasienter	
	2019	2020	2019	2020
Helse Sør-Øst RHF	357	337	8844	8472
Helse Vest RHF	130	136	2305	2227
Helse Midt-Norge RHF	117	120	1819	2615
Helse Nord-RHF	59	63	815	751
Totalt	497	463	13783	14065

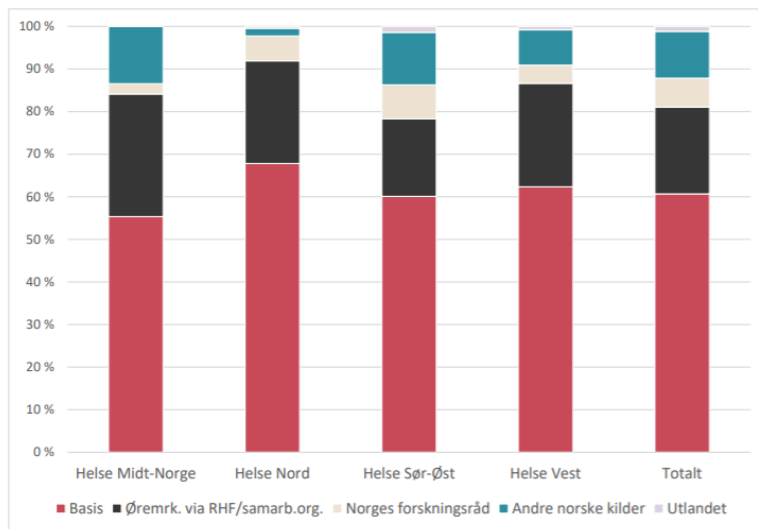
Tabell 4: Spesifikke KBS-tall for vår region for 2020:

Resultater 2020	Antall KBS	KI Poeng	Antall pasienter	Pasientpoeng	Sum KBS poeng
Finnmarkssykehuset	2	0	8	1,05	1,05
Helgelandssykehuset HF	1	0	5	0,70	0,70
Nordlandssykehuset HF	12	0	110	8,08	8,08
Universitetssykehuset Nord-Norge HF	56	3	628	39,36	42,36
HELSE NORD TOTALT	63	3	751	49,18	52,18

Ressursbruk

Den nasjonale statistikken som foreligger (der siste registrerte år er 2019) viser følgende finansieringsstruktur for forskning, totalt og pr region. Det er viktig å huske på at fordelingen på den øverste delen av søylene endrer seg fra år til år, og gir særlig store utslag for små regioner. Kilde: NIFU-rapport 2020:16.

¹ Kliniske behandlingsstudier som telles her er studier som har *inkludert pasienter* i det aktuelle året. Mange studier som pågår er enten ferdige med å inkludere, eller befinner seg på et stadium der inkludering foreløpig er stoppet, men tas opp igjen senere. Slike studier er ikke med i tabellen.

Søylediagrammet synliggjør sammensetningen av 2019-tallene i HODs måling som altså viste en framgang i eksterne midler for Helse Nord fra 2019 til 2020, ref tabell 2.

En annen måte å se på finansieringsstruktur på er å se på hvor stor andel av driftskostnadene til forskning utgjør av de totale driftskostnadene (kilde: NIFU-rapport 2020:16). Her ligger Helse Nord betydelig under Helse Sør-Øst og Helse Vest, men over Helse Midt-Norge, som regnskapsfører en del av sine forskningsmidler ved universitetet.

Tabell 2.2 Nøkkeltall for helseforetak og private, ideelle sykehus¹ i 2019, etter helseregion. Driftskostnader er her inklusive eksternt finansiert forskning og avskrivninger.

Indikator	Helse Midt-Norge	Helse Nord	Helse Sør-Øst	Helse Vest	Alle
Totale driftskostnader ² . Mill. kr.	20 971	16 891	83 089	27 870	148 821
Prosent	14,1	11,3	55,8	18,7	100
Driftskostnader til forskning Mill. kr	289	283	3 032	746	4 350
Prosent	6,7	6,5	69,7	17,1	100
Driftskostnader til forskning i prosent av totale driftskostnader	1,4	1,7	3,6	2,7	2,9
Antall forskningsårsverk	187	243	2 268	532	3 230
Prosent	5,8	7,5	70,2	16,5	100
Driftskostnader til forskning per forskningsårsverk. Kroner	1 547 000	1 166 000	1 337 000	1 403 000	1 347 000
Antall rapporteringsenheter	4	6	22	11	43

¹ Kategoriseringen er basert på FOR 2010-12-17 nr. 1706. Forskrift om godkjenning av sykehus, bruk av betegnelsen universitetssykehus og nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten.

² Inkludert avskrivninger. Basert på oppgaver fra det enkelte helseforetak og private, ideelle sykehus.

Kilde: NIFU

Forsknings- og innovasjonsbudsjettet for Helse Nord RHF i 2021 besto av:

Inntekter 2021	
46 200 000	basisbevilgning Prop 1 S (30%)
33 100 000	resultatbasert tilskudd Prop 1 S (70%)
77 605 000	RHF-styrets budsjett
156 905 000	

Midlene er tildelt helseforetakene (i tillegg til SKDE og universitetene i nord som har søkeadgang), som i tillegg bruker av eget basisbudsjett og innhenter eksterne midler i noen grad.

Det vil bli innhentet oppdaterte tall og faktiske tall for bevilgede og regnskapsførte tall for forskning i de øvrige regionene til budsjettsak til styret.

Administrerende direktørs vurdering

Ut fra forskningsmålingen til Helse- og omsorgsdepartementet har vår region potensiale til å løfte seg. Sammenlignet med øvrige regioner går vår region litt ned på noen indikatorer, selv om forskjellene er små. Sammenlignet med oss selv over tid er det en svak nedgang, som bør snus for å oppnå målene i Helse Nord's strategi for forskning og innovasjon 2021-2025, og Nasjonal handlingsplan for kliniske studier 2021-2025.

Det er lite endring i publiseringspoengene, og det vurderes ikke som nødvendig med helt nye tiltak her, utover det som er påpekt tidligere med hensyn til riktig adressering på publikasjoner².

Det er en gledelig oppgang i finansieringspoengene i 2020, noe som skyldes en økning ved UNN og Helgelandssykehuset. Samtidig er oppgangen mindre enn nedgangen fra 2018 til 2019, og tiltakene for å gjøre våre forskningsmiljøer i stand til å hevde seg nasjonalt og internasjonalt må opprettholdes og forsterkes. Det bør særlig forventes at UNN hevder seg sterkere og mer stabilt over flere år, og at foretaket har gode miljøer som gjør seg stabilt gjeldende på denne statistikken. Det er grunn til å se til andre universitetssykehus som har lyktes bedre over tid, for å lære av hvilke tiltak og rammebetingelser de har lyktes med. UNNs forskningsledelse har signalisert et slikt forslag, og RHF-et vil jobbe sammen med UNN om dette.

Andre konkrete tiltak er å sette inn ressurser i å øke kvaliteten på søknader, og å gi rammebetingelser som muliggjør god planlegging av prosjekter. Begge deler omfattes av strategi for forskning og innovasjon i Helse Nord 2021-2025, og vil jobbes aktivt med framover.

² Styresak 38-2019 Internrevisjonsrapport nr 01-2019 Helse Nord RHF's forvaltning av helseforskningsmidler (styremøte 27. mars 2019) og styresak 93-2020 Oppfølging av internrevisjonsrapport nr 01-2019 Helse Nord RHF's forvaltning av helseforskningsmidler, oppfølging av styresak 38-2019 (styremøte 25. juni 2020).

Det har ikke vært mulig å presentere tall i denne saken på søkeaktivitet og tilslag på søknader fra våre helseforetak til EU og Forskningsrådet, og administrasjonen vil jobbe videre med dette.

Poengene for kliniske behandlingsstudier (*KBS-poengene*) viser at aktiviteten for vår region må økes. Det er en ambisjon både å koordinere flere studier fra vår region, at forskningsmiljøer i våre helseforetak deltar i nasjonale multisenterstudier, og ikke minst at pasientene i nord henvises til deltakelse i studier som er aktuelle for dem og der de fyller inklusjonskriteriene. Dette er helt nødvendig for at pasientene i vår region skal ha samme tilgang til deltakelse i kliniske studier, som pasientene i resten av landet. Dette vil derfor følges særlig opp med foretakene det kommende året.

Styret i Helse Nord RHF inviteres til å fatte følgende vedtak:

Styret i Helse Nord RHF tar den oppdaterte informasjonen om forskningsaktivitet og ressursbruk til forskning til orientering.

Bodø, 18. september 2021

Cecilie Daae
adm. direktør

Utrykte vedlegg:

1. Nasjonalt system for måling av forskningsaktivitet på HODs hjemmesider, oppdatert med 2020-tall 7. juni 2021
2. RHF-enes rapport for 2020 - forskning og innovasjon til pasientens beste, publisert 2. juni 2021
3. Rapport helseforetakenes ressursbruk til forskning 2019, publisert august 2020